ABDULLAH BİN CAHŞ (radıyallahü anh)

Peygamber efendimizin (aleyhisselâm) halası Ümeyme ile Cahş'ın oğlu, Eshâb-ı kiramdan. Kızkardeşi Hazreti Zeyneb; Peygamberimizin hanımıdır. Hazreti Ebû Bekir'in vasıtasıyla, Erkam'ın (radıyallahü anh) evine gelmeden önce kelime-i şehâdet getirerek ilk müslümanlardan olmak şerefine kavuştu. Hazreti Abdullah orta boylu, çok yakışıklı bir zât idi. Peygamber efendimizi pek ziyade severdi. Bu muhabbet uğrunda canını fedadan çekinmemiş, Uhud harbinde en büyük kahramanlığı göstererek, Allahü teâlânın rızası uğrunda şehâdet şerbetini içmiştir. Eshâb-ı kiram arasında lakabı, "El-Mücdü'fillah" yani "Allah yolunun fedaisi" idi. Şehîd olduğunda 40 yaşlarında idi. Medine'ye hicret edince Âsım bin Sabit (radıyallahü anh) ile kardeş oldu.

Abdullah bin Cahş (radıyallahü anh) İslâmiyeti heyecanla yaşayan zatlardandı. İlk müslüman olduğu yıllarda, kâfirler kendisine her türlü eza ve cefâyı yapmışlardı. Hepsine de imânının verdiği güç ile mukâbele etmiş, eza ve cefâ'lara katlanmıştır. Peygamber efendimiz, kendisi için "... açlığa ve susuzluğa en çok dayanan ve katlananınızdır" buyurmuştur.

Resûlullah efendimizin şehîdler için verdiği müjdeleri duyarak hep şehîd olmaya can atmıştır. Harplerde en önde kahramanca çarpışmıştır. Peygamber efendimiz hicretin ikinci senesinde, Nahle'de Kureyş müşriklerini, gözetlemek üzere ilk önce Ebû Ubeyde bin Cerrâh'ı (radıyallahü anh) göndermek istemişti. Hazreti Ebû Ubeyde, Peygamberimizin ayrılığına dayanamıyarak ağlamaya başladı. Bunun üzerine O'nu göndermekten vazgeçti. Hazreti Abdullah bin Cahş der ki: O gün Resûlullah aleyhisselâm yatsı namazını kılınca beni yanına çağırdı: "Sabah vakti olur olmaz yanıma gel. Silahın da yanında bulunsun. Seni bir tarafa göndereceğim." buyurdu. Sabah olunca mescide gittim. Kılıcım, yayım, ok ve çantam üzerimde, kalkanım da yanımda idi. Resûlullah efendimiz sabah namazını kıldırdıktan sonra evine döndü. Ben daha önce kapının önüne gelmiş, bekliyordum. Muhacirlerden benimle birlikte gidecek bir kaç kişi buldu. "Seni bu kişilerin üzerine kumandan tayin ettim." buyurarak bir mektûb verdi. "Git, iki gece yol aldıktan sonra mektûbu aç. Onda buyurulana göre hareket et." Yâ Resûlallah! Hangi tarafa gideyim?" diye sordum. "Necdiye yolunu tut. Rekiyeye, kuyuya yönel!" buyurdu. Nahle seferine memur edildiği zaman, ilk defa "Emîr-el-mü'minîn" sıfatı verildi. İslâmda ilk tayin olunan "emir", O oldu. Sekiz veya oniki kişilik bir birlik ile iki gün sonra Melel mevkiine vardıklarında mektûbu açtı. Mektûbta şunlar yazılıydı:

"Bismillahirrahmânirrahîm,

Bu mektûbu gözden geçirdiğin zaman Mekke ile Taif arasındaki Nahle vadisine ininceye kadar, Allahü teâlânın ismi ve bereketiyle yürüyüp gidersin. Arkadaşlarından hiçbirini, seninle birlikte gitmeye zorlamayasın! Nahle vadisindeki Kureyşîleri, Kureyşîlerin kervanını gözetleyip ve denetleyesin. Onların haberlerini bize bildiresin."

Emîr-el-mü'minîn Hazreti Abdullah bin Cahş mektûbu okuduktan sonra "Bizler Allahü teâlânın kullarıyız ve hep O'na döneceğiz, işittim ve itaat ettim. Allahü teâlânın ve sevgili

Resûlünün emrini yerine getireceğim” diyerek mektûbu öpüp, başına koydu. Sonra arkadaşlarına dönerek “Hanginiz şehîd olmayı istiyor ve özlüyorsa, benimle gelsin. Gelmek istemeyen dönüp gidebilir, hiç birinizi zorlayıcı değilim. Gelmezseniz ben tek başıma gidip, Resûl aleyhisselâmın emrini yerine getireceğim.” dedi. Arkadaşları hep birden, “Biz, işittik. Allahü teâlâya, Peygamber efendimize ve sana itaat edicileriz. Nereye istersen, Allahü teâlânın bereketi üzere yürü.” diye cevap verdiler. Sa’d bin Ebî Vakkas hazretlerinin de bulunduğu küçük ordu ile Hicaza doğru yol aldılar ve Nahle’ye geldiler. Bir yere gizlendiler. Oradan gelip geçen Kureyşîleri gözetlemeye başladılar. Bu sırada bir Kureyş kâfilesi geçti. Develer yüklü idi. Mücâhidler, Kureyş kâfilesine yaklaşarak onları İslama davet ettiler. Kabûl etmeyince çarpışma başladı. Çarpışma sonunda birisini öldürdüler, ikisini esîr aldılar, birisi atlı olduğu için ona yetişemediler. Kâfirlerin bütün malı mücahitlere kaldı. Hazreti Abdullah bin Cahş, bu ganîmet mallarının beşte birini Resûlullah efendimize ayırdı. Bu ganîmet, müslümanların aldıkları ilk ganîmetti. Bu beşte bir hisse de ilk ayrılan beşte birdi. İlk öldürülen müşrik ve alınan esîrler de bu Nahle seferindeydi.

Bundan sonra Bedir gazâsı oldu. Alınan esîrler için Resûlullah efendimiz, Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Ömer ve Hazreti Abdullah bin Cahş’a danıştı. Hicretin üçüncü senesinde yapılan Uhud harbinde büyük kahramanlıklar gösterdi. Hazreti Abdullah bin Cahş yiğitliğin sembolüydü. Sa’d bin Ebî Vakkas hazretleri, Uhud harbinde Hazreti Abdullah bin Cahş ile arasında geçen konuşmayı şöyle anlattı. “Uhud’da savaşın çok şiddetli devam ettiği bir andı. Birdenbire yanıma sokuldu, elimden tuttu ve beni bir kayanın dibine çekti. Bana şunları söyledi: “Şimdi burada sen duâ et, ben “âmin” diyeyim. Ben de duâ edeyim, sen de “âmin” de! Ben de “Peki” dedim. Ben şöyle duâ ettim: “Allahım, bana çok kuvvetli ve çetin kâfirleri gönder. Onlarla kıyasıya vuruşayım. Hepsini öldüreyim. Gazi olarak, geri döneyim.” Benim yaptığım bu duâya bütün kalbiyle “âmin” dedi. Sonra kendisi duâ etmeye başladı: “Allahım, bana zorlu kâfirler gönder kıyasıya onlarla vuruşayım. Cihadın hakkını vereyim. Hepsini öldüreyim. En sonunda bir tanesi de beni şehîd etsin. Sonra benim dudaklarımı burnumu, kulaklarımı kessin. Ben kanlar içinde senin huzûruna geleyim. Sen bana “Abdullah, dudaklarını, burnunu, kulaklarını ne yaptın?” diye sorduğunda, Allahım, ben onlarla çok kusur işledim, yerinde kullanamadım. Senin huzûruna getirmeye utandım. Sevgili Peygamberimin de bulunduğu bir savaşta, toza toprağa bulandım da öyle geldim” diyeyim”, dedi. Gönlüm böyle bir duâya “Amin” demek arzu etmiyordu. Fakat o istediği ve önceden söz verdiğim için mecbûren “Amin” dedim. Daha sonra, kılıçlarımızı çektik, savaşa devam ettik, ikimiz de önümüze geleni öldürüyorduk. O son derece bahadırâne harbediyor, düşman saflarını tarumar ediyordu. Düşmana hamle üstüne hamle ediyor, şehîd olmak için derin bir iştiyâkla hücumlarını tazeliyordu. “Allah Allah!” diye çarpışırken kılıcı kırıldı. O anda Sevgili Peygamberimiz O’na bir hurma dalı uzatarak, savaşa devam etmesini buyurdu. Bu dal bir mu’cize olarak kılıç oldu ve önüne geleni kesmeye başladı. Bir çok düşmanı öldürdü. Savaşın sonuna doğru Ebü’l-Hakem isminde bir müşrikin attığı oklarla arzu ettiği şehâdete kavuştu. Şehîd olunca kâfirler bu mübârek şehîdin cesedine hücum ederek burnunu, dudaklarını ve kulaklarını kestiler. Her tarafı kana boyandı. Muharebe bittikden sonra Hazreti Abdullah bin Cahş’ı ve dayısı “Seyyid-üş-şühedâ” ya’nî “Şehîdlerin efendisi” Hazreti Hamza’yı aynı kabre defn ettik.”

1) El-İsâbe cild-2, sh. 286

2) Tabakât-ı İbni Sa’d cild-2, sh. 10, cild-3, sh. 89

3) Hilyet-ül-evliyâ cild-1, sh. 108

4) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediye sh. 975